

רע"פ 2730/15 - אריק מימון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2730/15

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: אריק מימון

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 1.3.2015, בעפ"א 30563-07-13, שניתן על-ידי כב' השופטת ש' בן שלמה

בשם המבקש: עו"ד אילן בומבר; עו"ד שגיא רם

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ש' בן שלמה), בעפ"א 30563-07-13, מיום 1.3.2015, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים בנתניה (כב' השופטת א' טלמור), בחע"מ 7065-04, מיום 20.3.2013.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירות לפי סעיפים 145, 204 ו-208 לחוק התכנון

עמוד 1

והבנייה, התשכ"א-1965 (להלן: חוק התכנון והבנייה), ולפי תקנות התכנון והבנייה (עבודה ושימוש הטעונים היתר), התשכ"ז-1967 (להלן: תקנות התכנון והבנייה). מעובדות כתב האישום המתוקן עולה, כי בין השנים 2002-2003, ביצע המבקש עבודות בנייה ללא היתר בגוש 8322, חלקה 245, ברחוב אח"י דקר 3 בנתניה (להלן: החלקה), כאשר עבודות אלו טעונות היתר לפי חוק התכנון והבנייה, ותקנות התכנון והבנייה. במסגרת הבנייה, הוסיף המבקש שתי קומות לבית מגורים צמוד קרקע, בשטח של 120 מ"ר כל אחת.

3. מסקירת השתלשלות האירועים וההליכים הרבים שהתנהלו בעניינו של המבקש עולה, כי בחודש יוני של שנת 2002, הגיש המבקש בקשה להיתר בנייה לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה (להלן: הבקשה הראשונה), למען יותר לו להקים בחלקה מבנה בן 3 קומות. התכנית שהוצגה בבקשה הראשונה אושרה, ביום 14.8.2002, כהקלה בתנאים, בתנאי שיבצע המבקש הריסה של קומת הקרקע הקיימת במבנה (להלן: ההריסה). חרף אישור התכנית כהקלה בתנאים, לא ניתן למבקש כל היתר בנייה. חרף זאת, בנה המבקש, בין השנים 2002-2003, מבנה בן 4 קומות בחלקה, למרות היעדרו של היתר בנייה כאמור, ובאופן החורג מהתכנית שאושרה לו במסגרת הבקשה הראשונה. במהלך שנת 2004, הגיש המבקש שתי בקשות נוספות, אשר לא אושרו. ביום 14.4.2005, הגיש המבקש בקשה לאישור 4 הקומות אותן בנה ללא היתר, לרבות קומת הקרקע שאותה התבקש להרוס (להלן: הבקשה הרביעית). לאחר מספר דיונים, החליטה הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, ביום 27.9.2006, לאשר את הבקשה הרביעית, כהקלה בתנאים, בתנאי שתבוצע ההריסה. המבקש הגיש, בחודש אפריל 2008, עתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים בתל אביב-יפו, נגד החלטה זו של הוועדה המקומית, והעתירה נדחתה על-ידי כב' השופטת מ' רובינשטיין, בעת"מ 1713/08, ביום 30.11.10. המבקש ערער על פסיקתו של בית המשפט לעניינים מינהליים לבית משפט זה, ובדין שנערך, ביום 31.10.2012, בפני הרכב השופטים: ח' מלצר; נ' הנדל והח"מ, בעע"ם 347/11, הוחזרה הסוגייה, בהסכמת הצדדים, לוועדת הערר של הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה. ביום 29.4.2013, החליטה ועדת הערר לדחות את הבקשה להיתר הבנייה.

4. בני לבני, התנהל נגד המבקש הליך פלילי, שהוא מושא בקשת רשות הערעור שלפניי, אשר נפתח עם הגשת כתב האישום, כאמור לעיל. המבקש העיד בבית המשפט לעניינים מקומיים, לאחר דחיות רבות, ביום 4.1.2010. לאחר עדותו של המבקש, החליט בית המשפט לעניינים מקומיים לזמן 6 עדי הגנה, חרף בקשתו של המבקש, לזמן להגנתו 24 עדים. ביום 4.7.2010, הגיש המבקש לבית המשפט לעניינים מקומיים, בקשה להורות על זיכוי, על יסוד הטענה שהגשת כתב האישום נגדו נעשתה בחוסר סמכות. נטען, כי כתב האישום נחתם על-ידי עו"ד שרה גת, "תוך התחזותה לנציגת היועץ המשפטי", משלא היה בידיה כתב הסמכה לשמש כתובעת מטעם היועץ המשפטי, כנדרש לפי סעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי). בהחלטה, מיום 15.9.2011, דחה בית המשפט לעניינים מקומיים בקשה זו של המבקש, בקובעו, כי:

"היעדר ההסמכה של עו"ד גת לשמש כתובעת בעת שחתמה על כתב האישום אינו מוביל בהכרח לבטלות כתב האישום, ופגם זה ניתן לריפוי בדיעבד על-ידי הגשת כתב ההסמכה מטעם היועץ המשפטי לממשלה [...]

נחה דעתי כי בנסיבות המקרה הנוכחי לא נגרם [למבקש] נזק חמור עקב העובדה שכתב ההסמכה של עו"ד גת מטעם היועץ המשפטי לממשלה ניתן רק ביום 24.3.2010, ואין כל חשש לעיוות דין עקב מצב הדברים שנוצר" (עמ' 14-16 לפסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים).

יצוין, כי המבקש לא הסתפק בכך, והגיש נגד ההחלטה עתירה לבית משפט זה. עתירתו של המבקש נדחתה על הסף, בבג"ץ 3727/12, ביום 13.5.2012. בית משפט זה (כב' השופטים: מ' נאור (כתוארה אז); ע' ארבל; ו-צ' זילברטל), קבע כי "טענות [המבקש] נדונו בהרחבה ונדחו בהחלטה מפורטת מאוד של בית המשפט לעניינים מקומיים". לא למותר לציין, כי נוכח בקשתו של המבקש לצו ביניים שימנע את המשך הדיון בתיק, שנקבע להוכחות מספר ימים לאחר מועד הגשת העתירה, ומאחר שמדובר היה "בעתירת סרק", נפסקו נגד המבקש הוצאות בסך ₪ 10,000, לטובת אוצר המדינה.

לאחר זאת, וטרם שניתן פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים, הגיש המבקש בקשה לצירוף ראייה, כאשר אותה ראייה היא היתר בנייה שמספרו 102102, מיום 16.3.2005 (להלן: היתר מספר 102102). בתגובה לבקשתו של המבקש לצירוף הראייה, ובהתייחס להיתר מספר 102102, טענה המשיבה כי היתר זה אינו אותנטי, וכי אף הוגשה בגינו תלונה במשטרה על זיוף. בית המשפט לעניינים מקומיים התיר למבקש להגיש את הראייה החדשה.

5. בהכרעת דין, מיום 20.3.2013, הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים את המבקש בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. נקבע, כי המבקש ביצע את הבנייה המיוחסת לו בכתב האישום, וכי בנייה זו נעשתה ללא היתר כדין. בהתייחס להיתר מספר 102102, קבע בית המשפט לעניינים מקומיים, כי: "איני נותנת משקל כלל למסמך הנחזה כביכול להיתר מס' 102102, מיום 16.3.2005 [...] מסמך שלא הוגש לבית המשפט במהלך שמיעת הראיות ואף דרכו לתיק בית המשפט מעלה יותר מאשר תמיהה". אשר לטענת המבקש, לתחולת דוקטרינת ההגנה מן הצדק בעניינו, נקבע, כי יש לדחות טענה זו, משלא נפל כל פגם בהתנהלות הרשות, ומכל מקום, "טענת הגנה מן הצדק אינה מיועדת לשמש ערעור על הליכי רישוי. טענות [המבקש] מקומן בתקיפה ישירה בבית המשפט לעניינים מינהליים".

6. בגזר דינו, ציין בית המשפט לעניינים מקומיים, כי היקף הבנייה המדובר הינו משמעותי ביותר, וכי "המסר שצריך לצאת מלפני בית המשפט הינו חד משמעי, והוא שמדובר בעבירות חמורות ביותר בהיקף משמעותי המוסיף נופך עצום לחומרה". לקולת עונשו של המבקש, זקף בית המשפט לעניינים מקומיים את ניסיונותיו של המבקש, במשך השנים שחלפו מאז הגשת כתב האישום נגדו, להוצאת היתר הבנייה הנדרש; ואת נסיבותיו האישיות. על יסוד שיקולים אלו, הורה בית המשפט לעניינים מקומיים, על הוצאת צו הריסה וצו התאמה להיתר הקיים, ככל שהדבר נוגע לבנייה מושא כתב האישום, ונקבע כי ביצועו של צו זה יידחה למשך 18 חודשים. בנוסף, הושתו על המבקש העונשים הבאים: קנס בסך ₪ 65,000 או 90 ימי מאסר תמורתו; התחייבות המבקש על סך ₪ 75,000, למשך שנתיים, לבל יעבור את העבירות שבהן הורשע, או עבירה לפי פרק י' לחוק התכנון והבנייה; ורישום הערה בלשכת רישום המקרקעין.

7. המבקש ערער על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים, לבית המשפט המחוזי, וערעורו נדחה, על שני חלקיו, ביום 1.3.2015. נקבע, בין היתר, כי המבקש "עשה דין לעצמו, בחר שלא לקיים את כלל התנאים שהוצבו לו באישור הועדה המקומית ואף לבנות מעבר לאישור זה, בניגוד לתב"ע". כמו-כן, דחה בית המשפט לעניינים מקומיים את טענת המבקש להגנה מן הצדק, בקובעו כי, לא הוכח כי ההיתר נמנע מן המבקש מטעמי שרירות לב או אפליה. בית המשפט המחוזי התרשם, כי לא נפגמה הגנתו של המבקש, בשל אי זימונם של כלל 24 עדי ההגנה שביקש המבקש. בהתייחס לטענת האכיפה הבררנית שהועלתה על-ידי המבקש, הדגיש בית המשפט המחוזי כי טענה זו לא נטענה בבית המשפט לעניינים מקומיים, ואין מקום

להעלותה בערכאת הערעור, שאינה שומעת עדים ומקבלת ראיות חדשות. לבסוף, נדחתה טענת המבקש כי היה מקום לביטולו של כתב האישום, נוכח חוסר הסמכות בהוצאתו. נקבע, כי צדק בית המשפט לעניינים מקומיים בהחלטתו בעניין זה, וכי היעדר הסמכתה של עו"ד גת, נבע "מחמת טעות טכנית ולא מחמת טעות מהותית", כך שלא נגרם למבקש כל עיוות דין.

הבקשה לרשות ערעור

8. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, טוען המבקש כי הצטברותם של פגמים מהותיים בפסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים, מהווה עיוות דין או אי-צדק חמור כלפיו. בגדרי פגמים אלו, הצביע המבקש על הגשת כתב האישום נגדו בחוסר סמכות; היעדר זימונם של "עדים חיוניים, קריטיים ומהותיים לצורך הגנתו וזיכויו"; וסירובו של בית המשפט לעניינים מקומיים לאפשר למבקש להגיש ראיות מזכות ומהותיות עבור הגנתו. עוד נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי משאימץ "בשגגה" את החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים, לפיה היתר מספר 102102 הוא מזויף, ולכן, "לכל הפחות יש להשיב הדיון לבית המשפט לעניינים מקומיים לשמיעת עדויות ביחס להיתר שהומצא".

דין והכרעה

9. בפסיקתו של בית משפט זה חוזרת ונשנית ההלכה, לפיה רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה, ובמקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגייה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינים הפרטיים של הצדדים לבקשה, או במקרים יוצאי דופן, בהם קיים חשש כי נגרם למבקש אי-צדק או עיוות דין חמור (רע"פ 1625/15 פלונית נ' פלונית (19.4.2015)); רע"פ 2450/15 אזרזר נ' מדינת ישראל (15.4.2015); רע"פ 2368/15 יפה נ' מדינת ישראל (14.4.2015)). לאחר שעיינתי בבקשה לרשות ערעור שלפניי, ובנספחיה הרבים שצורפו לה, שוכנעתי, חרף טענותיו של המבקש, כי בקשה זו אינה מננית על אותם מקרים חריגים המצדיקים מתן רשות ערעור, ודינה להידחות, מטעם זה בלבד.

10. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין כי גם לגופו של עניין אין בידי לקבל את טענותיו של המבקש. אשר לטענת המבקש בדבר פגם שדבק בהסמכתה של התובעת שטיפלה בעניינו, שוכנעתי כי בדין קבעו הערכאות הקודמות, כי אין מדובר בפגם מהותי, הגורר את פסלותו של ההליך המשפטי כולו. אכן, סעיף 12(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי קובע כי, תובע הוא, בין היתר, "מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכה להיות תובע", ומכאן שהגשת כתב האישום בידי מי שאינה, בעת הגשת כתב האישום, בעלת הסמכה לפעולה זו, מהווה פגם דיוני, שיש ליתן עליו את הדעת ולמנוע הישנותו. ואולם אין בפגם זה, משום "אי-צדק חמור" שנגרם למבקש ודי בדוקטרינת "הבטלות היחסית", שהופעלה על-ידי בית המשפט לעניינים מקומיים, כדי לרפא פגם זה. ואזכיר, בהקשר זה, את שעינתי ברע"פ 959/15 שלבי נ' מדינת ישראל (10.2.2015):

"ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית-המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים

חריגים ביותר', ולשם כך נקבע בפסיקה מבחן בעל שלושה שלבים, אשר במסגרתו יש לבחון את עוצמת הפגמים שנפלו בהליך נגד הנאשם; את השאלה האם קיומו של ההליך פוגע באופן חריף בתחושת הצדק וההגנות; וכן את האפשרות לרפא את הפגמים באמצעי מתון יותר מאשר ביטולו של כתב האישום (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ (31.3.2005) (להלן: עניין בורוביץ)).

משנמצא פתרון המרפא את הפגם הדיוני, כאמור, באמצעי מתון יותר, מאשר ביטולו המוחלט של כתב האישום, אין המבקש יכול להיבנות מטענת ההגנה מן הצדק, בנסיבות אלה. אציין מעבר לזאת, כי משבחר המבקש לבנות ללא היתר, ולחרוג מתכניות הועדה המקומית ומן התב"ע, לא נפגעת במקרה דנן "תחושת הצדק וההגנות", ועל כך אין לו למבקש אלא להלין על עצמו.

11. אשר לסירובו של בית המשפט לעניינים מקומיים לזמן את כלל 24 עדי ההגנה שביקש המבקש, שוכנעתי, כקביעת הערכאות הקודמות, כי היעדרם של עדים אלו לא פגם בהגנתו של המבקש. עוד אציין, כי נחה דעתי, שלא דבק פגם בקביעת הערכאות הקודמות, בדבר אי-מתן משקל ראייתי להיתר מספר 102102. בית המשפט לעניינים מקומיים דן והכריע בסוגייה עובדתית זו, ובדין לא התערב בית המשפט המחוזי בכך. בהקשר זה יוזכר, כי:

"כלל ידוע הוא, כי ערכאת הערעור לא תתערב בממצאי עובדה ומהימנות, אשר נקבעו בידי הערכאה המבררת, אלא במקרים חריגים ומצומצמים" (רע"פ 1587/13 פלוני נ' מדינת ישראל (6.3.2013); ראו גם: רע"פ 2326/15 בנימין נ' מדינת ישראל (14.4.2015); רע"פ 2039/15 גריב נ' מדינת ישראל (2.4.2015)).

12. סוף דבר, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י' באייר התשע"ה (29.4.2015).

שׁוֹפֵט